

TUSSEN DE OREN - Beledigen doe je zo

In het CDA is een crisis ontstaan over de voorgenomen samenwerking met de PVV. Ook buiten die partij waarschuwen allerlei prominente politici van rechts tot links tegen denkbepelden van de PVV. Iedereen roert zich, behalve Wilders zelf. 'Hij is als de Intrigant in Asterix,' zegt hoogleraar klinische psychologie Willem van der Does (Universiteit Leiden). 'Dat kleine Gallische dorp was onverslaanbaar, totdat de Romeinen de intrigant eropaf stuurden. Daardoor ontstond zo'n ruzie dat het dorpje bijna bezweek.'

Wilders de Intrigant?

'Hij heeft iedereen in de tang. Zijn tweet over de CDA-voorzitter – een 'enorme zeurpiet' die maar beter 'op vakantie' kan gaan – is een voorproefje van wat ze te wachten staat.'

Waarom pikken de anderen zijn gescheld?

'In Nederland zijn politici gewend om over een kwestie met elkaar te discussiëren. Dan kan het er behoorlijk fel aan toe gaan, maar er wordt nauwelijks op de persoon gespeeld. Wilders doet dat voortdurend, en dat is nieuw in onze politieke cultuur. Hij zit een tree hoger op de escalatieladder dan de rest.'

Leg eens uit?

'Conflicten escaleren volgens een voorspelbaar patroon. In de eerste fase kan het stevig botsen, maar bestaat nog wel de intentie om er samen uit te komen. In de tweede fase verandert het doel, en gaat het er vooral om de ander te beschadigen. In fase drie ben je uit op destructie van de ander, desnoods ten koste van jezelf. Wat Wilders al vijf jaar doet, is voortdurend uitstapjes maken naar fase twee. Dat is onnederlands. Nederlandse politici houden er rekening mee dat ze na de verkiezingen met elkaar verder moeten. Verder kun je een probleem niet oplossen in fase twee, daarvoor zal je terugmoeten naar de eerste fase.'

Maar nu gooit het geweten van sommige CDA'ers wellicht roet in het eten.

'Die principiële bezwaren komen wel een beetje laat. De afgelopen vijf jaar hebben allerlei partijen deals met Wilders gesloten en samen met hem moties ingediend. Ze hoopten dat hij daardoor zou inbinden, maar dat is niet gebeurd. Dat nu hun geweten opspeelt, komt nogal hypocriet over. Wilders gedraagt zich niet anders dan voor 9 juni. Kennelijk hebben ze opnieuw gehoopt dat hij zou inbinden en minder zou escaleren. Maar nee, hij stuurt beledigende tweets, hij gaat naar New York, wie weet wat hij doet als het kabinet er daadwerkelijk zit; dan hebben ze daar weer hun handen aan vol. Nu de mastodonten hun bezwaren ook in het openbaar hebben geuit, is de druk zo opgelopen dat de crisis niet meer zonder gezichtsverlies kan worden opgelost.'

Malou van Hintum